

Å R S M E L D I N G

for

NORDFJELLA OG FJELLHEIMEN VILLREINNEMND, 2010

Nordfjella og Fjellheimen villreinnemnd har i år 2010 bestått av følgende medlemmer:

Kommune / Herad	Navn	Villreinområde
Hol	Per Aksel Knudsen	Nordfjella
Ulvik	Olav Rondestveit	Nordfjella
Lærdal	Anne I. Nedrehegg	Nordfjella
Hemsedal	Martin Lindal	Nordfjella
Aurland	Siri W. Bøthun	Nordfjella/ Fjellheimen
Ål	Inger H. Lervåg/Einar Lauvvang	Nordfjella
Modalen	Linda Margrethe Tollefsen	Fjellheimen
Vaksdal	Svein Helle	Fjellheimen
Voss	Randi Engelsen Eide	Fjellheimen
Vik	John Holstad	Fjellheimen
Høyanger	Anders Søreide	Fjellheimen

Møteaktivitet:

- 19. jan.: Oppstartsmøte: Felles forvaltningsplan for Rallarvegen. Finse.
- 18. feb.: Årlig møte: Felles kommunedelplan for villrein i Nordfjella, Aurland.
- 19. feb.: Arbeidsmøte forvaltningsplan for Rallarvegen, Voss.
- 26. mars: Arbeidsmøte forvaltningsplan for Rallarvegen, Voss.
- 10. april: Årsmøte: Villreinutvalet for Nordfjella, Hemsedal. Villreinnemnda representert.
- 15. april: Oppstartsmøte: Plangruppe for biologisk kartlegging i Nordfjella. Forarbeid for regional plan, nasjonalt villreinområde.
- 19. mai: Arbeidsmøte forvaltningsplan for Rallarvegen, Voss.
- 15. juni: Årsmøte: Austfjelli/Vik villreinald, Oppheim. Villreinnemnda representert.
- 21. juni: Møte vedr. biologisk kartlegging i Nordfjella, Lærdal kommune.
- 22. juni: Møte vedr. biologisk kartlegging i Nordfjella, Aurland kommune.
- 23. juni: Møte vedr. biologisk kartlegging i Nordfjella, Ulvik kommune.
- 29. juni: Arbeidsmøte forvaltningsplan for Rallarvegen, Voss.
- 30. juni: Møte vedr. biologisk kartlegging i Nordfjella, Hol kommune.
- 26. april: Kvotemøte for Fjellheimen og Nordfjella, Oppheim.
- 18. aug.: Møte for biologisk kartlegging i Ål kommune.
- 15. sept.: Arbeidsmøte forvaltningsplan for Rallarvegen, Bergen.
- 1. okt.: Møte vedr. biologisk kartlegging i Nordfjella, Hemsedal kommune.
- 14. okt.: Oppstartsmøte for regional plan i Nordfjella, nasjonalt villreinområde, Geilo
- 26. okt.: Møte: Framlegg til Regionalplan for Hardangervidda, Geilo. Sekretær tilstede.
- 26. okt.: Møte i Hardangervidda villreinnemnd, sekretær tilstede som observatør.
- 8. nov.: Oppsummeringsmøte, Oppheim

9. nov.: Møte – framlegg til forvaltningsplan for Rallarvegen, Flåm.

11. nov.: Plangruppe for biologisk kartlegging i Nordfjella, Geilo

I tillegg kommer interne møter i respektive kommuner og et jubileumsseminar, Verdiskaping rundt villrein fjella, 8.–9. des. på Brimiland, der Knudsen var invitert som tidligere leder i Villreinsrådet. Arr. Stiftelsen Norsk Villreinsenter og Villreinsrådet i Norge som nå kan se tilbake på 25 års virke. Organisasjonen jobber i dag vesentlig med utgivelse av fagorganet, Villreinen, og er representert i styret for villreinsentrene.

Mye av saksbehandlingen har foregått gjennom bruk av internett, noe som er tids- og ressursbesparende.

Totalt har 38 saker blitt loggført. I tillegg kommer en rekke skriv og saker som fortsatt er under behandling.

Av viktige saker vil vi nevne:

- Regional plan for Nordfjella, nasjonalt villreinområde.
- Felles forvaltningsplan for Rallarvegen
- Migrasjon av rein mellom Hardangervidda og Nordfjella
- Turisttrafikk fra Finseområdet
- Tamreinproblematikk i Hol
- GPS prosjektet
- Interkommunal kommunedelplan for Fjellheimen.
- Splid mellom vald i Fjellheimen.

Saker som ikke er avklart:

- Konesjonssøknad, Gravdalen kraftverk i Lærdal
- Regulering av Finnebuvothni, Lærdal

Gravdalen kraftverk/regulering av Finnebuvothni/rehabilitering av Dam Kvevothni.

Disse sakene må sees i sammenheng. I forbindelse med rehabilitering av Dam Kvevothni har Østfold Energi søkt om konsesjon til å bygge et nytt kraftverk ca 5 kilometer nord for Kvevothni samtidig som de vil bygge en ny dam og utnytte fallet fra Finnebuvothni som vil bli et nytt magasin.

Kraftverket som er tenkt bygd inn i fjell, har tre alternative overføringslinjer der to vil komme i sterk konflikt med villreininteressene. Et tredje alternativ er mindre konfliktfylt, men kraftverket vil komme til å ligge midt i den viktigste øst-vestlige korridoren for villreintrekk nord for Kvevothni. Tiltakene må sees i sammenheng med øvrige inngrep i området der fjellformasjonene gjør at trekkrutene for villrein er svært begrenset.

GPS registreringer viser dessuten at Finnebuvothni ligger sentralt i kalvingsområdet for Nordfjella reinen, samtidig som Gravdalen utgjør den viktigste trekkruten mellom fjelltangene nord for Kvevothni.

Et mulig alternativ om å legge kraftverket til Øydalen vil skåne villreininteressene, men blir i flg. Østfold Energi for kostbart til at selskapet har interesse av det.

Navnet Gravdalen skriver seg for øvrig fra gamle fornminner med dyregraver i området.

Villreinnemnda har gått sterkt imot utbyggingsplanene samtidig som en har uttrykt ønske om å begrense anleggstrafikken i forbindelse med rehabilitering av Dam Kvevothni mest mulig.

Villreinnemnda har bedt om at planene under alle omstendigheter må utsettes inntil regional plan for Nordfjella, som nasjonalt villreinområde, er på plass.

Det var ventet at NVE skulle gi et svar i løpet av 2010. Da dette ikke har skjedd, vil villreinnemnda følge utviklingen tett og gjøre det en kan for å hindre ytterlige inngrep i denne delen av villreinområdet.

Regional plan for Nordfjella som nasjonalt villreinområde.

Arbeidet har kommet i gang med formelt oppstartsmøte på Geilo, den 14. oktober. Det er etablert en administrativ arbeidsgruppe der villreinnemnda er representert ved W. Bøthun. Før dette har en plangruppe med representanter fra villreinutvalget, -nemnd, SNO, DN, NINA og Villreinsenter Sør arbeidet med kartfesting av biologiske data. Det er avholdt møter i alle kommuner hvor man har prøvd å kontakte nøkkelpersoner for å få mest mulig relevant data og for øvrig gått igjennom aktuell litteratur og oppsynsrapporter. Villreinsenter Sør v/ Anders Mossing er ansvarlig for kartdelen der det også blir innhentet data fra GPS merkinger og beiterregistreringer via satelittprogram, mens NINA v/ Per Jordhøy er ansvarlig for tekstdelen. Lindal og Knudsen, som har hatt et mindre engasjement i forbindelse med innhenting av data, var representert i plangruppa. Ingen nemndmedlemmer deltok på møtene i Hemsedal og Lærdal. Arbeidet vil bli ferdig i første halvdel av 2011.

Felles forvaltningsplan for Rallarvegen.

Villreinnemnda v/ Rondestveit er representert i en plangruppe med representanter fra Ulvik herad, Hol kommune, Aurland kommune, Hordaland fylkeskommune og næringsselskapet langs Rallarvegen. Gruppa har utarbeidet et framlegg til plan for framtidig bruk av Rallarvegen der det tas hensyn til aktuelle brukerinteresser uten at det går ut over villreinens muligheter til å krysse vegen. Det er avholdt i alt. 7 møter inkl. oppstartsmøte på Finse 19. januar og møte der planforslag vart lagt fram i Flåm 9. november. Endelig vedtak av planen blir gjort i 2011. Sekretæransvaret for planen er lagt til planavdelingen ved Hordaland fylkeskommune. Planen vil bli rettleidende, men ikke juridisk bindende.

Migrasjon av villrein mellom Hardangervidda og Nordfjella villreinområde.

Etter at Finsetunnelen ble ferdigstilt, har nordfjelladyr tatt i bruk området mellom Bergensbanen og rv. 7 i stigende grad, noe som gir forvaltningen spesielle utfordringer da dyra i realiteten trekker mellom to, administrativt forskjellige områder. Periodevis har opptil 2/3 deler av dyra som har oppholdt seg mellom rv. 50 og Bergensbanen, trukket over på hardangerviddasiden. Så langt har de fleste kommet tilbake under kalving, men det kan forekomme trekk fram og tilbake gjennom hele året. Ulvik, som forvalter mesteparten av området på sydsiden av Bergensbanen, har fredet sine arealer etter reduksjonsavskytingen på 80 tallet. Nå ser man muligheten til å bygge opp en ny delbestand på nordvidda.

Turisttrafikk fra Finseområdet.

Finse har etter hvert etablert seg som et senter for vinter-friluftsliv med stor interesse for både hundekjøring og kiting. Turaktivitet med utgangspunkt fra Finse går over store deler av Nordfjella og Hardangervidda. Organisert aktivitet kan styres gjennom forvaltningsorganer som har nær kontakt med fjellopsyn og SNO slik at man unngår områder der villreinflokker

beiter. Den uorganiserte aktiviteten, der aktører kan samles i store uformelle grupper, er det ingen som har kontroll på. Det derfor ønske om at disse aktivitetene kan reguleres gjennom eget lovverk.

Reguleringsplan for Sudndalslia, Hol kommune

Villreinnemnda hadde planen, som la til rette for inntil 1000 boenheter, til høring i 2010, der en gikk sterkt imot. Den er nå redusert til det halve hvor det har blitt en buffersone opp mot fjellet.

Tamreinproblematikk i Hol.

Urevassbotn grunneierlag, som har et kjerneområde i villreinsammenheng og grenser til Ulvik i sør, Aurland i vest og strekker seg over Geiteryggtunnelen i nord, har gitt sin tilslutning til at Østre Hol tamreinlag skal få leie tamreinbeite dersom formalitetene går i orden. Villreinnemnda fikk først anledning til å uttale seg da tamreinlaget også søkte Hol kommune om å leie beite på kommuneeiendommene. Samtidig som villreinforvaltningen, noe forsinket, er i gang med planprosessen for nasjonalt villreinområde, jf. bestillingsbrev fra miljøvernministeren, 12. april 2007, arbeides det fra tamreinnæringens side med å legge sentrale areal ut til tamreinbeite. All historikk viser at dette ikke lar seg forene.

Villreinnemnda har bedt DN om å involvere seg i denne saken slik at vi slipper lokale stridigheter.

Interkommunal kommunedelplan for Fjellheimen villreinområde.

Planen som var lagt ut til offentlig høring i 2010, har blitt utsatt da Vik kommune har kommet med nye innspill som kan få betydning for villreinens bruk av området. Dette dreier seg om skitrekk og utvikling av ny hytteby i randsonen.

Kommunedelplan for Myrkdalen, Fjellheimen villreinområde.

Kommunedelplan for Myrkdalen er vedtatt i 2010. Omfanget av skiheiser er redusert i forhold til opprinnelig plan slik at den fjellryggen der ferdsel vil komme i størst konflikt med villreintrekk ikke får skitrekk helt opp. Utbygging av Myrkdalen i tråd med planen vil likevel bringe mye ny ferdsel inn i villreinområdet, slik at virkningen på villrein trolig er større enn det fysiske arealinngrepet i villreinområdet skulle tilsi. Fylkesmannen har ytret ønske om et overvåkingsprogram for villrein for å kaste lys over virkningene på bestanden.

GPS prosjektet.

Villreinforvaltningen har hatt stor nytte av GPS registreringene, spesielt i inngrepsaker, da de på en uomtvistelig måte synliggjør villreinens bruk av området. Prosjektet gjør det også lettere å søke opp flokker i forbindelse tellinger og dyretrekk mellom Nordfjella og Hardangervidda. Samtidig er det viktig å være klar over at det kan gå store flokker utenom de GPS merkede dyrene. Det et holdt et oppsummeringsmøte på Skinnarbu der representanter for villreinutvalget deltok. Man håper å få merket 7 nye dyr, fortrinnsvis mellom rv. 50 og Rv. 7.

Splid i mellom vald i Fjellheimen.

Det har lenge vært et anstrengt forhold mellom Stølsheimen villreinvald og Austfjelli/Vik villreinvald som har hatt hovedtyngden av dyr på sine områder gjennom mange år.

Striden står om forvaltningssoner, samjaktavtaler og håndtering av kvote.

Siste bestandsplan, perioden 2009 – 2013, er ikke undertegnet av alle parter. Det er gjort flere forsøk på å løse opp i konflikten, bl.a. ble Knudsen invitert til å delta på Austfjelli/Vik sitt årsmøte der han redegjorde for hvordan man løste en tilsvarende bestandssituasjon i Nordfjella på 1990 tallet. Så langt har det imidlertid vist seg vanskelig å få gjennomslag for tilsvarende samjaktavtaler i Fjellheimen. Austfjelli/Vik villreinvald har søkt Nordfjella og Fjellheimen villreinnemnd om at det igjen opprettes to forvaltningsområder, slik en hadde fra 1981 til 1993. Nemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak i saken, men det er ikke ønske om deling. Saken er videresendt DN som har ansvar for godkjenning av villreinområder som enhetlige forvaltningsområder. Hjorteviltforskriftene gir mulighet for at villreinnemnda kan differensiere fellingskvoten på valdnivå.

Bestandssituasjonen i Nordfjella.

Villreinutvalget er inne i sitt tredje år av driftsplanperioden, 2008 – 2011, som legger opp til en betandsstørrelse på 2200 vinterdyr. Det ble felt 463 dyr, dvs. en fellingsprosent på 46,3 fordelt på 209 hanndyr og 254 hunndyr. Av dette var det 135 kalver. Strukturtelling etter jakt viste 16,0 % voksen bukk, 8,6 % bukk 2 ½ år, 6,7 % bukk 1 ½ år, 44,9 % simle og 23,8 % kalv, 0,3 % usikre. 1132 dyr ble optalt.

Minimumstelling, 12. februar 2010, viste 2193 dyr + 126 syd for Bergensbanen. Total kalvetilvekst var beregnet til rundt 600 dyr. Under jaktperioden trakk det dyreflokker begge veger over Finsetunnelen. Fellingsresultatet ligger innenfor rammen av målsettingen. Det forventes en svak vekst i bestandsstørrelsen, noe som er positivt med tanke på at dyra nå også har tatt i bruk arealer syd for Bergensbanen. For øvrig vises til egne rapporter om dyretellinger, fellingsresultat og oppsynsrapport.

Bestandssituasjonen i Fjellheimen.

Villreinutvalget for Fjellheimen er inne i sitt andre år av bestandsplan, gjeldende for 2009 – 2013, hvor målsettingen er å ha 500 vinterdyr fordelt på 350 øst for rv.13 og 150 dyr i vestområdet. Austfjelli/Vik har meldt seg ut av villreinutvalget og har ikke undertegnet bestandsplanen.

Det ble felt 96 dyr, dvs. en fellingsprosent på 53,3 fordelt på 44 hanndyr og 52 hunndyr. Av dette var det 30 kalver. Resultatet tilsvarer forventet bestandsvekst.

Minimumstelling vinteren 2010, viste 327 dyr øst for rv.13 og to flokker på henholdsvis 33 og 30 i Våla. I tillegg skal det være rundt 20 dyr i "Kringdalsflokken".

Strukturtelling, høsten 2010, viste 11,8 % voksen bukk, 14,2 % bukk 2 ½ år, 8,1 % bukk 1 ½ år, 46,6 % simle og 19,4 % kalv. En flokk på 404 dyr er talt opp på foto.

Vedr. kvotefastsetting for 2010, mottok villreinnemnda to kvoteforslag:

Villreinutvalgets forslag på 160 dyr med 20 % frie dyr, 40 % simle-/ungdyr og 40 % kalv.

Forslag fra Austfjelli/Vik på 180 dyr med 25 % frie dyr, 35 % simle-/ungdyr og 40 % kalv, gjeldende kun for Austfjelli/Vik villreinvald.

Det var enighet om å behandle Fjellheimen villreinområde under ett samtidig som villreinnemnda anmodet rettighetshaverne om å gjenoppta tidligere samjaktavtaler. Under

kvotebehandlingen ble det fremmet et tredje forslag på 170 dyr som fikk flertallstilslutning med samme fordeling som villreinutvalgets forslag.

Stølsheimen villreinvalg vedtok i ettertid fredete soner uten at villreinnemnda var orientert. Slik hovedtyngden av bestanden har brukt fjellområdet gjennom de siste årene, er det vanskelig å styre bestandsutviklingen gjennom en felles kvote dersom man ikke kommer fram til funksjonelle samjaktordninger. På Austfjelli/Vik siden er man redd for overbeiting samtidig som man gjerne skulle bygd opp en større bestand på vestsiden av rv.13. Austfjelli/Vik har hatt privat oppsynspersonell i sitt vald, mens SNO har virket over hele området. Det er ønske om å arrangere oppsynskurs med tanke på å få personell med begrenset politimyndighet. Det er ikke meldt om alvorlige episoder.

Høringer

Kommunene har gjennomgående vært flinke til å sende utbyggings- og inngrepssaker til høring hos villreinnemnda, men det er også eksempler på at nemnda har blitt forbigått, spesielt dersom det allerede er gjort vedtak i favør av villreininteressene. Med hensyn til eventuelle ankesaker er det imidlertid viktig at villreinnemnda blir hørt slik at man får en faglig god begrunnelse som sikrer villreininteressene i sak

Med dette vil vi få takke alle samarbeidspartnere som kommer med innspill til å få en god forvaltning.

Per Aksel Knudsen
- medl./sekr. -

Siri W. Bøthun
- medl./sekr. -

Randi E. Eide
- arb.utv./nestleder/sign. -

Martin Lindal
- leder/sign. -